

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติ
โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙

กรมปศุสัตว์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๖๒๑/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ตามชนิดที่กฎหมายกำหนดไปยังท้องที่ต่างจังหวัด ต้องได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่ แต่ในปัจจุบันพบว่าการปฏิบัติงานควบคุมตรวจสอบการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ระหว่างจังหวัดนั้น เมื่อสัตวแพทย์ประจำด่านกักสัตว์ขอตรวจสอบใบอนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ซึ่งสัตวแพทย์ประจำท้องที่เป็นผู้ออกให้และมอบไว้ให้แก่เจ้าของสัตว์ไว้เป็นหลักฐาน เพื่อยืนยันว่าสัตว์หรือซากสัตว์ที่เคลื่อนย้ายไปมาระหว่างจังหวัดได้ผ่านการตรวจสอบจากสัตวแพทย์แล้วว่าไม่เป็นโรคระบาดหรือเป็นพาหะของโรคระบาด ปรากฏว่าในปัจจุบัน ผู้เคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์บางรายมักไม่ได้นำใบอนุญาตติดตัวมาด้วย ดังนั้น จึงไม่สามารถแสดงใบอนุญาตดังกล่าวต่อสัตวแพทย์ประจำด่านกักสัตว์เมื่อถูกเรียกตรวจสอบ กรณีเช่นนี้สัตวแพทย์ประจำด่านกักสัตว์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นสารวัตรตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์จะใช้อำนาจตามความในมาตรา ๓๘ แจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้เคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ว่ากระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ โดยได้กระทำการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ไปยังท้องที่ต่างจังหวัดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่ จากนั้นจะควบคุมตัวผู้เคลื่อนย้ายสัตว์พร้อมของกลางส่งพนักงานสอบสวนในท้องที่เพื่อดำเนินคดี แต่ปัญหาที่พบคือมักจะปรากฏในภายหลังว่าระหว่างที่พนักงานสอบสวนกำลังสอบปากคำผู้ต้องหา จะมีการนำใบอนุญาตดังกล่าวมาแสดงต่อพนักงานสอบสวนในภายหลัง โดยเป็นในลักษณะของการนำส่งทางโทรสารหรือมีผู้นำเอาเอกสารฉบับจริงมาให้ที่สถานีตำรวจซึ่งพนักงานสอบสวนจะยุติการสอบสวนและผู้ต้องหาพ้นความผิดถูกปล่อยตัวไปพร้อมของกลาง เหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวถือเป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์

เพื่อให้บังเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในข้อกฎหมาย ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานควบคุมตรวจสอบการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ระหว่างจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อกิจกรรมการควบคุมป้องกันโรคระบาดภายในประเทศ กรมปศุสัตว์จึงขอเสนอประเด็นปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวมายังคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาว่าการกระทำของผู้เคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ตามที่กล่าวมาข้างต้น ถือเป็นความผิดที่เจ้าพนักงานผู้รักษากฎหมายสามารถดำเนินคดีได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมปศุสัตว์ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมปศุสัตว์) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า กรณีการนำสัตว์หรือซากสัตว์ตามมาตรา ๓๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ ไปยังท้องที่ต่างจังหวัดนั้น มาตรา ๓๔ กำหนดให้ผู้นำสัตว์หรือซากสัตว์ต้องได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่ โดยผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตนั้น และในการนำสัตว์หรือซากสัตว์ที่ต้องผ่านด่านกักสัตว์ ผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย เมื่อข้อเท็จจริงของข้อหาหรือปรากฏว่าสัตวแพทย์ประจำด่านกักสัตว์ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นสารวัตร^๓ ของกรมปศุสัตว์ ขอตรวจสอบใบอนุญาต แต่ผู้นำสัตว์หรือซากสัตว์ไม่สามารถแสดงใบอนุญาตต่อสารวัตรของกรมปศุสัตว์ ในขณะที่ถูกเรียกตรวจสอบได้ กรณีดังกล่าวจึงสันนิษฐานได้ว่าผู้นำสัตว์หรือซากสัตว์ไม่ได้รับใบอนุญาต สารวัตรของกรมปศุสัตว์ย่อมดำเนินคดีด้วยการจับกุมและยึดสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งของใด ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อส่งพนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๘^๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ (ฉบับที่ ๒)ฯ ได้ ถ้าต่อมาผู้นำสัตว์หรือซากสัตว์สามารถนำใบอนุญาตมาแสดงได้ ผู้นำสัตว์หรือซากสัตว์ย่อมไม่มีความผิด สารวัตรของกรมปศุสัตว์ชอบที่จะปล่อยผู้นำสัตว์หรือซากสัตว์ และคืนสัตว์หรือซากสัตว์ หรือสิ่งของใด ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้กับผู้นำสัตว์หรือซากสัตว์ สำหรับกรณีที่สารวัตรของกรมปศุสัตว์จะเป็นพนักงานสอบสวนด้วยหรือไม่นั้น เห็นว่า ผู้ที่จะเป็นพนักงานสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาได้จะต้องเป็นเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน^๕ เมื่อพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ฯ ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้สารวัตรของกรมปศุสัตว์เป็นพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวน ดังนั้น สารวัตรของกรมปศุสัตว์จึงมีเพียงอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิด และยึดสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งของใด ๆ

^๑มาตรา ๓๔ ผู้ใดนำ ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ หรือเอ็มบริโอของสัตว์เหล่านี้ หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือซากสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ไปยังท้องที่ต่างจังหวัด ต้องได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง สัตวแพทย์จะกำหนดเงื่อนไขตามที่จำเป็นไว้ในใบอนุญาต เกี่ยวกับการใช้เส้นทางและยานพาหนะในการนำสัตว์ไปและสถานที่ขนส่งสัตว์และการผ่านด่านกักสัตว์ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดก็ได้ เว้นแต่เป็นการนำสัตว์ไปเลี้ยงหรือใช้งานชั่วคราว

^๒มาตรา ๓๕ ผู้ใดนำสัตว์ผ่านด่านกักสัตว์ ต้องปฏิบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๓มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“สารวัตร” หมายความว่า สารวัตรของกรมปศุสัตว์ หรือผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้ง

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔มาตรา ๓๘ ให้สารวัตรมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ และให้อำนาจยึดสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งของใด ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไว้เพื่อส่งพนักงานสอบสวน ดำเนินการต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา หรือเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๕๑

^๕มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๖) “พนักงานสอบสวน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

ฯลฯ

ฯลฯ

ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ฯ ไว้เพื่อส่งพนักงานสอบสวน
ดำเนินการต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น สารวัตรของกรมปศุสัตว์
จึงไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาด้วยตนเองได้

(นายอัษฎพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๕๖